

Til Stortingets utdannings- og forskningskomité

Fra IKO – Kirkelig pedagogisk senter,
ved direktør Anne Birgitta Langmoen Kvelland
og rådgiver Asbjørn Gutubø Håkonseth

06.01.2022

Høringsnotat fra IKO

om representantforslag om profittfrie barnehager

IKO – Kirkelig pedagogisk senter har en nettverksfunksjon for barnehager med særlig kristent formål (jf. barnehagelovens § 1a). Nettverksfunksjonen går under navnet IKOs barnehagekontor, og har 130 enkeltbarnehager som medlemmer. IKOs barnehagekontor har både ideelle og kommersielle medlemmer, herunder enkeltstående og sammensluttede i begge kategorier.

I tillegg organiserer vi nettverk for sammenslutninger (ideelle og kommersielle) av slike barnehager.

I høringen vil vi kommentere noen av forslagspunktene i representantforslaget om profittfrie barnehager.

- Vi vil argumentere for å innføre et skille mellom ideelle og kommersielle barnehager.
- Vi foreslår at ideelle barnehager får unntak fra et eventuelt krav om at barnehager skal være egne rettssubjekter.
- Vi ber Stortinget sikre at kommunens adgang til å dimensjonere barnehagetilbudet ikke rammer livssynsbarnehager uforholdsmessig hardt.
- Vi advarer mot å innføre kommunal forkjøpsrett.
- Vi støtter forslaget om at pensjonstilskudd skal tilsvare reelle pensjonskostnader.

Innfør skille mellom ideelle og kommersielle barnehager

Representantforslagets punkt 3 handler blant annet om et skille mellom ideelle og kommersielle private barnehager.

IKO støtter forslaget i Storberget-utvalgets rapport om å innføre et register for ideelle barnehager.

Representantforslaget bygger i stor grad på ønsket om å begrense «superprofitt» og muligheten for verdiuttak til barnehageeiere. Når målet er å regulere profitten i kommersielle barnehager, er det viktig å ikke innføre tiltak som i tillegg går ut over ideelle barnehager.

Forslagsstillerne ønsker å motvirke konsolidering i kjeder, for å ivareta mangfoldet i barnehagesektoren. Enhver regulering som gjør det mer krevende å drive enkeltstående barnehager, enten ideelle eller kommersielle, forsterker insentivene til å selge seg til større kjeder eller sammenslutninger.

IKO mener derfor at skillet mellom ideelle og kommersielle barnehager må bli formalisert først, og at reguleringene av private barnehager må bygge på særtegnene til hver av disse kategoriene.

Unntak fra krav om selvstendige rettssubjekter

En slik forskjell i politikk mellom ideelle og kommersielle kan være å differensiere kravet om å være selvstendig rettssubjekt.

IKO foreslår at barnehager som registreres som ideelle gis unntak fra kravet om at barnehagen skal være eget rettssubjekt med forbud mot annen virksomhet enn barnehage.

For det første vil forslaget, slik det er lagt fram av Storberget-utvalget og forslagsstillerne, gi høyere administrasjonskostnader til barnehager som må endre selskapsstruktur. Formålet kan like gjerne oppnås ved å stille riktige krav til regnskapsrapportering, slik mindretallet i Storberget-utvalget påpekte.

For det andre viser vi til at flere av barnehagene våre er *underenheter* med soknet eller trossamfunnet som hovedenhet. Dette gjelder både menigheter i Den norske kirke og enkeltstående kristne trossamfunn. I slike tilfeller er menighetsrådet/styret i trossamfunnet også styre for barnehagen. Disse barnehageeierne ser på barnehagedriften som en integrert del av sitt pedagogiske og diakonale arbeid, underlagt barnehagelovens krav. Vi mener at disse tette båndene mellom eier og barnehage er en sunn måte å styrke trossamfunnenes forhold til både småbarnspedagogikk og sivilsamfunn, og frykter at dette kan svekkes dersom enhetene må skilles som juridiske enheter.

Ivareta livssynsbarnehagenes plass i mangfoldet

Ifølge Utdanningsdirektoratets tall var det 262 livssynsbarnehager i Norge i 2020. Barnehageprofilen har en særskilt hjemmel i barnehageloven § 1a.

Flertallet i Storberget-utvalget, og forslagsstillerne, vil gi kommunen større myndighet til å dimensjonere barnehagetilbudet i kommunen etter behov, jf. forslagspunkt 8. Forslaget

handler også om at kommunen skal kunne stille visse vilkår for tilskuddet, blant annet om felles kvalitetssatsinger.

Dersom kommunene får større innflytelse over vilkår for tilskudd, bør det sikres at slike vilkår ikke kan fungere som skalkeskjul for å begrense muligheten til å drive barnehage basert på barnehagelovens § 1a. Det samme gjelder om kommunen får «ansvar for å sørge for gode samhandlingsprosesser knyttet til koordinert opptak og prosesser rundt reduksjon av plasser når barnetallet reduseres» (Storberget-rapporten, s. 162).

Ikke innfør kommunal forkjøpsrett

En måte å ivareta livssynsbarnehagenes profil på, er å avvise forslaget om kommunal forkjøpsrett ved overføring av eierskap av barnehager.

Sammenslutninger av barnehager kan bidra til stordriftsfordeler, slik som reduserte administrasjonskostnader og samarbeid om pedagogisk planarbeid. IKO erfarer at flere styreere og styrer i enkeltstående barnehager kjenner at arbeidsbyrden er høy, og savner de stordriftsfordelene en kommersiell kjede eller ideell sammenslutning kan gi.

Barnehager kan ønske å slå seg sammen eller bli en del av eksisterende kjeder/sammenslutninger for å styrke eller sikre livssynsprofilen. Dersom den kommunale forkjøpsretten innføres, kan kommunen fjerne muligheten for å videreføre livssynsprofilen. Ett eksempel er at de ni menighetsbarnehagene i Bergen, som tidligere var eid av fellesrådets barnehageselskap Akasia, mista sin særlige kristne formålsparagraf da kommunen kjøpte barnehagene deres i fjor.

Pensjon

IKO støtter forslaget om at pensjonstilskuddet skal basere seg på de reelle pensjonskostnadene, og mener at dette kan beregnes riktig uten å stille krav om at barnehagen skal være selvstendig rettssubjekt.

For at tilskuddet skal fungere for våre barnehager, bør søknadsordninga standardiseres av departementet eller Udir. Kommunens eget kostnadsnivå for pensjon kan ikke være begrensende for tilskuddet til de private barnehagene.